

Čo majú stanica, synagóga a kontajner spoločné?

Autor: Veronika Dubcová · Foto: Silvia Štefancová, Veronika Dubcová

Dnes väčšina z nás vníma kultúru ako samozrejmosť a dôvodom je doba, v ktorej žijeme. Tým myslím 21. storočie a fakt, že Slovensko patrí medzi najvyspelejšie krajiny sveta s vysokou úrovňou životného štandardu. Možno si teraz hovoríte, že vidieť napr. Evu Mázikovú pred našim mestským úradom asi nie je zrovna najkultúrnejší zážitok, aký ste kedy zažili (týmto nespochybňujem jej kultúrny prínos našej krajiny), ale ja hovorím o kultúre so skutočnou informačnou či umeleckou hodnotou.

Pre nás i pre Vás

Myslím to vážne, kultúra pre nadšencov umenia tradičného, ale aj moderného, pre divákov divadla hraného alebo nadšencov bábkovej scény, pre vyznávačov tanca a performance art, a dokonca aj pre záujemcov o verejné, cestovateľské či vedecké dianie. V neposlednom rade musím spomenúť vetvu umenia všetkým blízku - hudbu. Či obľubujete punk, jazz, klasickú hudbu, techno a elektronickú hudbu, experimentálne záležitosti alebo jednoducho príjemné melódie gitary, kultúrne centrá Cooltajner, Stanica Záriečie a Nová synagóga sú pre ľudí každého veku, chuti i nálady.

U nás doma

Kultúrne centrum Cooltajner priamo v našej "Povani" je mojou regulárnou týždennou zastávkou už zhruba 5-6 rokov. Kedysi ste

centrum Cooltajneru poznali ako Retro a dnes ako Koridor. Avšak Cooltajner nie je len barom či kaviarňou. Je prispievateľom kultúry v Považskej Bystrici už od roku 2015 a môžeme mu a ľuďom stojacim za ním byť vďační, že nášmu mestu dopomohli na ceste za skultúrnením. Kedysi som do Retro/Cooltajneru pozývala každého známeho a ich zvyčajná odpoveď bola, že radšej nie. Dôvodom bola poväčšine nevedomosť o kultúrnych podujatiach, ktoré sa tam zo začiatku raz za čas odohrávali. No odvážim sa povedať, že postupne som viacerých priateľov a rodinných príslušníkov naučila navštevovať tento podnik, v niektorých prípadoch dokonca pravidelne. Medzi moje najobľúbenejšie zážitky patrí koncert lokálneho hudobníka Samuela Štefanca/Bulp, hudobný večer na ktorom zahrála skupina Obligatne a Riadna dávka nehy (pre mňa celoživotný zážitok), koncert kapely Vojdi (títo chalani vystupovali aj na festivale Pohoda) a koncert dua Lash&Grey (ktorí sú tak úžasní, že len pár dní predtým hrali v Carnegie Hall v NY) a v neposlednom rade dve návštevy Divadla Štúdia Tanca z BB, ktorého tanečníci a ich výkony nielen prekvapili, ale aj pobavili a zároveň priniesli útechu do srdca.

Musím sa priznať, že posledný rok a pár mesiacov som navštevovala Cooltajner menej ako po minulé roky (s výnimkou festivalu VNS). Bolo (a je) tomu tak, pretože som začala aktívne navštevovať žilinské spojené kultúrne centrá: Stanicu Záriečie a Novú synagógu, obidve pod záštitou občianskeho združenia Truc sphérique.

Stanička s veľkým S

Z názvu Stanica Záriečie trochu vtipne, ale pravdivo vyplýva, že ide o stanicu, konkrétne železničnú zastávku Záriečie v rámci mesta Žilina. Cez túto zastávku premáva jediný vláčik, ktorého každodennou trasou je Žilina-Rajec a späť. Koncerty a kultúrne podujatia sa tu usporadúvajú od roku 2003, konkrétne v budove S1 (budova ŽSR v prenájme) a v minulosti i v alternatívnej divadelnej sále S2, ktorá, bohužiaľ, stála pod Rondlom iba od roku 2009 do roku 2019 kvôli jej nešťastnému vyhoreniu. V letnej sezóne sa na mieste tejto sály (teda pod Rondlom) odohrávajú koncerty a funguje tu aj letné kino. Ďalej Stanička funguje aj ako café/bar a ponúka i záhradu s vonkajším sedením a detským ihriskom či skateboardovou rampou. Stanička patrí medzi jedny z najlepšie fungujúcich kultúrnych centier v našom regióne, ak nie na Slovensku a je až hriech ju raz za čas nenavštíviť. Práve prichádza moja najobľúbenejšia časť a

to je jednoduchosť dopravenia sa na miesto. Ako študenti máme právo na vlaky zadarmo a do Žiliny, ako isto viete, sa vieme dostať len za 22 minút. Následne sa môžete na stanicu dopraviť už aj skôr spomenutým vláčikom, ale peši vám to nebude trvať dlhšie než 25 minút. Čo sa týka cien lístkov na podujatia - veľmi sa líšia (0€-25€). Avšak každý má možnosť na zakúpenie ročnej permanentky, ktorá obzvlášť pre nás študentov stojí iba 79€ a ak navštívite staničku v priemere aspoň 10-krát, vaše peniaze sa Vám vrátia. V Záriech máte vždy na výber zo širokej škály akcií, či už ide o prednášky, kiná, koncerty, divadlá, workshopy, festivaly, diskusie, výstavy alebo športové akcie. K mojim najobľúbenejším návštevám patrilo premietanie filmu Skúška umenia (v predpremiére), koncerty; Nina Kohout plus Charms kids, Vojdi, Zrní, Para a tzv. tvorBYOmladiny (koncertný formát), Divadlo Houže a bábkové divadlo Musaši Entertainment.

Architektonický skvost

Presúvame sa na to najhodnotejšie centrum z troch vybraných a tým je Nová synagóga. Ako už z názvu vyplýva, ide o židovskú synagógu, ktorá stojí v centre mesta už od roku 1861, avšak v takej architektonickej podobe, v aké ju poznáme dnes, je od roku 1928 až 1931, kedy prebiehala výstavba projektu svetoznámeho nemeckého architekta Petra Behrensa. Rekonštrukcia vychádzajúca z iniciatívy Mareka Adamova (Truc sphérique) sa odohrala v rokoch 2011-2017 a z vyjadrení viacerých zúčastnených i nezúčastnených sa jedná o naozaj odvážny projekt, ktorého dokončenie bolo takmer ako zázrak. Už len pre to úsilie, ktoré bolo vynaložené na zachovanie tejto budovy, vám odporúčam ju navštíviť pokojne aj mimo podujatí, aby ste si ju mohli skutočne vychutnať. Tento priestor je nezameniteľný. Keď do synagógy

vstúpíte, nechcete ísť preč. Chcete sa tam prechádzať, chodiť od steny k stene, sadnúť si, ľahnúť si a jednoducho tam byť. Počúvať a obdivovať to prostredie z každého možného uhlu. Práve kvôli tomuto jedinečnému pocitu sa tu organizujú špeciálne koncerty a poväčšine tu môžete navštevovať umelecké výstavy, pre ktoré je priestor ako stvorený. Celý priestor je zároveň celkom interaktívny, na čo som prišla, keď som bola divákom (a zároveň náhodnou spoluúčastníčkou) na tanečnom predstavení Na dlhé lakte od o.z. Neskorý zber. V Synagóge som zažila iba dva koncerty, ale rozhodne neľutujem. Prvým hudobným predstavením bola Jana Kirschner, ktorá v tomto priestore ešte viac vynikla a až nadpozemský či surreálny koncert dnes už kultovej kapely Swans z New Yorku, čo bol jeden z najsilnejších hudobných zážitkov, aké som kedy zažila

(a koncertov v mojom živote už teda bolo). Rada by som podotkla, že v Žiline zahrála skupina aj preto, že boli z priestoru nadšení a vyslovene v ňom chceli hrať. Ak ešte stále pochybujete o návšteve Synagógy, môžete vo voľnom čase navštíviť pokojne len kaviareň nachádzajúcu sa priamo v priestoroch, v ktorej sa konajú napríklad diskusie. Mojou najpamätnejšou bola návšteva astrobiologičky Michaely Musilovej, ktorá je známa pre svoje prípravné simulované misie na Mars.

Kultúrou žijem a neviem si predstaviť život bez Staničky, Coltajneru či Synagógy. Som viac než vďačná za možnosti, ktoré mám, a práve preto som napísala tento článok. Aby som vám, kultúrne zaujatým ľuďom, ukázala, ako už neplatí „chodíme za kultúrou“, ale „kultúra chodí za nami“. Stačí jej len otvoriť dvere a zaželať pekný deň.

Nepremýšľať (nie) je prirodzené

Autor a foto: Veronika Dubcová

Ked som sa pred viac než rokom dozvedela, že ľudia aktívne nepremýšľajú v každom momente svojho života, bola som zarazená. Cítila som takmer zradu vlastného druhu. Dôvodom bola moja naivná predstava, že ako najdokonalejší živočíšny druh na Zemi, predsa musíme stále rozmýšľať. Ved' je to naša najväčšia devíza a pýcha. Práve kvôli ľudskej inteligencii majú niektorí pocit, že sme viac než naši blízki susedia - zvieratá. Prečo teda naše myšlienkové pochody neženieme dopredu a radšej stagnujeme?

Otázka, na ktorú odpoveď som poznala, ale nemala som odvahu si pripustiť pravdu k srdcu. Tak veľmi som bola z ľudí sklamaná. Pointou totižto je, že som nebola schopná nerozmýšľať a nepamätám si, že by boli chvíle, kedy by som túto činnosť nevykonávala. Vôbec mi to neprekážalo a občasné problémy so spánkom ma netrápili. Ekvivalentom „uplkania sa k spánku“ bolo pre mňa vyčerpanie z času stráveného v mojej hlave a myšlienkach.

Ak som investovala svoj čas do premýšľania nad podnetnými myšlienkami, neprekážalo mi, že sa napríklad nesústredím na výklad učiteľa alebo na aktivitu, ktorá mala byť v danej chvíli mojím primárnym zámerom. Ak som aktívne premýšľala a analyzovala všetko, čo sa v mojej hlave našlo, bola som šťastná. Istý čas som si dokonca hovorila, že rozmýšľať či filozofovať je plnohodnotná činnosť, ktorú, ak vykonávam, nemôžem v tej istej chvíli pociťovať trápenie a smútok. V podstate som si myslela, že je to ako šport. Keď

behám, nie je v mojej hlave priestor na to byť smutná, pretože sa sústredím na svoj dych a všetky bolesti v tele. Po nejakom čase som ale veľmi rýchlo zistila, že premýšľaním sa smútku ani negatívnym myšlienkám nevyhnem a tento fakt som prijala. Začala som teda veriť, že ak budem nad ťažkosťami dostatočne rozjímať, prídem na riešenie, ako ich odstrániť alebo ich aspoň zmierniť.

Chcela by som podotknúť fakt, že s inými ľuďmi som moc nefilozofovala, pretože som vedela, že oni rozmýšľajú nad úplne inými vecami než ja a tým pádom by ma v mojich prejavoch myšlienok iba spomaľovali. Občasne mi napadlo, že toto asi nie je najlepšie pre moje mentálne a psychické zdravie, ale i naďalej som v tom pokračovala. Bolo mi dobre (v rámci možnosti), a potom sa k mojim dverám dostavila realita, ktorá mi oznámila, že nie všetci takto fungujú. Že nerozmýšľajú deň a noc a nie sú na seba nahnevaní, ak sa im nedarí rozuzliť aktuálnu myšlienku v ich mysli.

Následne som prechádzala niečím ako „five stages of grief“. Nechcela som tomu veriť, nechcela som si to priznať. Pochybovala som o tom, a tak som sa začala každého známeho i neznámeho pýtať: „Premýšľaš? Uvažuješ práve teraz nad niečím?“ Ak ich odpoveďou bolo nie, takmer som im vynadala. Kritizovala som ich ľahostajnosť a lenivosť rozmýšľať. Vtedy som sa cítila, ako si predstavujem, že sa cítil napr. Platón v dobe, keď ešte aktívne tvoril. Mohol ľuďom vysvetľovať rôzne javy každodenného života koľko chcel a oni mu, pravdepodobne, neporozumeli. Nechcela som sa na ľudí iba hnevať, tak som zvolila

metódu, v ktorej som im vysvetlila ako nad vecami premýšľať. Vymyslela som si tzv. kolobeh spracovania myšlienky; najskôr musíme pozorovať veci okolo nás, nájsť podnet, aby sme mali nad čím rozmýšľať/uvažovať. Následne rozoberieme myšlienku do najmenších dielov a každý jeden z nich analyzujeme. Tretím bodom tohto cyklu bolo z myšlienky niečo vytvoriť alebo jednoducho vyvodiť záver či dva. Bola som na seba hrdá za to, že som bola schopná ľuďom vysvetliť túto krásnu činnosť. Avšak práve mojou hrdosťou a vysokou mienkou o sebe som nejednu osobu viac než zranila. Vtedy nastalo 4. štádium smútku - depresia. Sklamanie zo seba a svojho prístupu sa so mnou ťahalo do bodu, keď som prišla do stavu, v ktorom som sama od seba začala investovať rozumné množstvo času do bádania vo vlastných myšlienkach.

Týmto som chcela upozorniť na výraz anglického pôvodu „overthinking“. Overthinking je skutočným problémom, a nielen slovom, ktoré použijeme vždy, keď sa nevieme rozhodnúť medzi dvoma možnosťami. V dnešnej dobe „overthinkuje“ až 73% ľudí vo veku 25-35 rokov. Veľakrát si my sami nedokážeme uvedomiť, že nejde len o nerozhodnosť alebo komplikovanú situáciu, a preto je dôležité sa s druhými rozprávať o našich myšlienkach i trápeniach. Nekomunikovaním s druhými sa môžeme dostať do stavu, keď sme presvedčení, že s nimi naše záležitosti netreba rozoberať, pretože máme pocit, že ich názor nie je podstatný a relevantný. Rozprávajte sa teda s ostatnými a vypočujte si, čo vám hovoria. Bude dobre.

